

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

JUTRA

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Tel. uredn. 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglaso sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani / Poštni ček. rač. št. 11.409

Enaka nagrada za enako

delo

Beograd, 16. aprila.

V zvezi z uveljavljanjem uredbe o določevanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, pomirjevanju in arbitraži, dne 15. aprila 1937 je minister za socialno politiko in narodno zdravje izdal navodila za izvedbo te uredbe za čas, dokler se ne predpišejo minimalne mezde za posamezne gospodarske panoge.

1. Najmanjša mezda nekvalificiranega delavca, nad 18 let starega, ne more znašati na ozemlju kraljevine Jugoslavije v vseh, v členu 32 naštetih podjetjih in pa v mestih z nad 5000 prebivalci manj ko dva dinarja za delovno uro.

2. Za nekvalificiranega delavca, nad 18 let starega, ne more znašati najmanjša mezda na ozemlju kraljevine Jugoslavije, če je zaposlen v obrti in trgovini v krajih z manj ko 5000 prebivalci, manj ko 1,80 Din za delovno uro in sicer za delovni čas, ki je za dotično podjetje predpisano.

3. Najmanjša mezda nekvalificiranega delavstva izpod 18 let starega, ki je zaposlen v podjetjih in krajih, navedenih v točki 1. teh navodil, ne more znašati manj ko 1,50 Din za delovno uro. V podjetjih, ki jih navaja točka 2. teh navodil, najmanjša mezda ne more znašati manj ko 1,35 Din, in sicer za delovni čas, ki ga predpisujeta zakon o zaščiti delavcev in uredba o odpiranju in zapiranju trgovskih in obrtnih obratov in o delovnem času osebja od 19. junija 1929.

4. V kolikor bi bile mezde pravkar navedenih kategorij delavcev slabše od mezd v točki 1., 2. in 3. teh navodil, bodo te do določene z individualnimi ali kolektivnimi pogodbami, ne veljajo.

5. Minimalne mezde, ki jih bo ban predpisal za posamezne gospodarske panoge s posebnimi naredbami, bodo veljale kot prvič določene minimalne mezde za dotične gospodarske veje in stopijo v veljavo z dnem razglasitve v »Službenih novinah« oziroma v službenih listih banjskih uprav.

6. Ako določi ban s svojo naredbom minimalno mezdo za posamezne gospodarske panoge na podlagi temeljne mezde po točkah 1., 2., 3., sme določiti to mezdo za nekvalificirane delavce v starosti nad 18 let in v krajih z nad 5000 prebivalci v mejah od 10% pod in 50% nad temeljno mezdo. To pomeni za osemurni delovni čas od 14.40 Din do 24 Din dnevno, oziroma za deveturni delovni čas od 16.20 Din do 27 Din dnevno, oziroma za deseturni delovni čas od 18 do 30 Din.

7. Ko ban predpiše z lastno naredbom minimalne mezde za posamezne gospodarske veje v krajih do 5000 prebivalcev, tedaj sme določiti te mezde za nekvalificirano delavstvo, staro nad 18 let v obrti in trgovini, tako da ne sme znašati manj ko 90% gori izračunane minimalne mezde. To pomeni za osemurni delovni čas od 12.95 Din do 21.60 Din dnevno, za deveturni delovni čas od 14.58 Din do 24.30 Din dnevno in za deseturni delovni čas od 16.20 Din do 27 Din dnevno.

8. Minimalna mezda nekvalificiranega delavstva pod 18 leti starosti ne sme znašati v krajih z nad 5000 prebivalci manj ko 75% gori določene minimalne mezde. To pomeni za osemurni delovni čas od 10.80 Din do 18 Din, za deveturni delovni čas od 12.15 Din do 20.25 Din in za deseturni delovni čas od 13.50 do 22.50 Din.

9. Minimalna mezda nekvalificiranega delavstva do 18. leta ne sme biti v kra-

„Siva eminenca rajha“

Pariška skepsa: dr. Schacht govori dobro, toda...

PARIZ, 16. aprila. V tukajšnjih krogih se živahno in zelo skeptično komentira izjava, ki jo je dal v Bruslju nemški gospodarski minister dr. Schacht novinarjem in v kateri izjavi povdarja, da je pripravljena Nemčija sodelovati v pravcu popolne trgovinske svobode. Če se Nemčija omeji na gotovih področjih na avtarkijo, potem je to storila, ker nima denarja za nakup važnih sirovin v inozemstvu. Nemčija pa je pripravljena prispevat k temu, da se svet zopet vrne k liberalnemu gospodarstvu. »Petit Parisien«, organ Quai d'Orsayja prinaša komentar pod naslovom: »Dr. Schacht govori dobro, toda kakšne so njegove namere?« Kakor v ostalem tisku, tako prevladuje tudi v tem komentariju skepsa. »Nemški državni gospodarski minister je iznesel v Bruslju zelo liberalne ideje ter izražal miroлюбno namere. K temu mu moramo samo čestitati, toda te izjave prihajajo povsem iznenada in bi bilo na prvi pogled mogoče predpostaviti, da se je Nemčija odločila, da v gospodarskem ozirju na široko odpre vrata zapadnim državam. Tudi v preteklosti je dr. Schacht ne-malokrat tako govoril, toda Nemčija ni nikdar z dejanji potrdila njegovih izjav. Vse je odvisno od tega, zakaj pravzaprav v praksi gre, da je dr. Schacht zopet začutil potrebo, da se pozabava z liberalnimi idejami. Socialistični »Populaire« označuje dr. Schachta kot »sivo eminenca rajha«, ki propoveduje sedaj gospodarsko sodelovanje, samo za to, da oskrbi rajhu sredstva za okrepitev njegove avtarkije. Dr. Schacht ima nalogo, da ojači nemško zunanjo trgovino radi Göringove štiriletke. Dr. Schacht je moral smatrati svoj bruseljski avditorij kot zelo naiven, če je izjavil, da je uvedba avtarkije v Nemčiji posledica reparacij. Ves svet pa ve, da je vodja rajha skozi leta povdarjal, da je Nemčiji avtarkija življenjska potreba in v zvezi z glavnim političnim ciljem: priprava za vojno. V Nemčiji ni dveh političnih sistemov, ampak samo eden, ki ga predstavlja razdelitev vlog med Hitlerjem in Schachtom. To je politika mesta pod soncem in za afirmacijo te politike je Hitler poslal dr. Schachta v Bruselj.

„Molitev in pokora najmočnejše sedstva za varstvo pred komunističnimi zankami“

BERLIN, 16. aprila. Veliko pozornost zbuja proces proti katoliškemu duhovniku Rosaintu in tovarišem, ki so obtoženi, da so vzdrževali zveze s komunisti in da so podpirali komunistično propagando. Nemški listi prinašajo o tem procesu obširna in velika poročila. Glavni obtoženelec kaplan Rosaint je po poročilu nemških listov priznal, da se je sestajal z voditelji komunistične mladine, zatrije-

val pa je, da je z njimi le teoretično razpravljaval o verskih, filozofskih in gospodarskih problemih. Na vprašanje, kako si po vsem tem kot katoliški duhovnik predstavlja borbo proti komunizmu in brezboštvo, ki mu jo nalaga papež, je baje Rosaint odgovoril: »Kot najmočnejšo sredstvo v varstvo pred komunističnimi zankami priporočam sv. oče molitev in pokoro.«

jihi pod 5000 prebivalcev manjša ko 75% gori navedenih minimalnih mezd. To pomeni za osemurni delovni čas od 9.72 do 16.20 Din dnevno, za deveturni delovni čas od 10.93 do 18.22 Din dnevno in za deseturni delovni čas od 12.15 do 20.25 Din.

10. Delavčev zaslužek, ki dela v akordu, ne sme biti manjši od temeljne minimalne mezde, ki je določena po teh navodilih, delovni čas pa dovoljen v dotični stroki.

11. Minimalne mezde po teh navodilih ne veljajo tam, kjer so z minimalnimi ali individualnimi pogodbami določene ugodnejše mezde za delavce in nameščence.

12. Kvalificirani delavci industrijskih podjetij so po tej uredbi:
a) delavci s strokovno pripravo v smislu obrtnega zakona, ki jo zahteva delo, pri katerem je zaposlen; b) delavec brez strokovne priprave v smislu obrtnega zakona, ki jo pa zahteva delo, in delavec, ki izvršuje delo, katero zahteva posebno učenje in daljšo prakso; c) delavec ki ga delodajalec priznava za kvalificiranega delavca.

V spornih primerih, ali je delavec kvalificiran in ali je treba podjetje smatrati za industrijsko v smislu te uredbe, odloča ban po zaslišanju inspektorja dela.

13. Pri določanju minimalnih mezd te uredbe je ban dolžan upoštevati načelo »Enaka nagrada za enako delo« in ga izvesti brez razlike na spol.

14. Preden pristopi k določanju minimalnih mezd v smislu te uredbe, je dolžan ban izvesti anketo in upoštevati go-

spodarske in socialne razmere svojega področja, mezde, ki jih trajno plačujejo v dotičnih, oziroma sorodnih strokah ali v posameznih skupinah strok na njegovem, oziroma na sosednjem področju. Zlasti pa mora upoštevati življenjske stroške in minimalne potrebe delavčeve eksistence in njegove rodbine ter proizvodjalne stroške na njegovem, oziroma na sosednjem področju.

15. Gradbene in druge nadrejene oblasti morajo po tej uredbi določiti za vsako konkretno delo minimalne mezde nekvalificiranega delavstva, zaposlenega pri gradbenih delih in pravočasno izpolniti njihove splošne pogoje.

16. V banovinah, v katerih se predpišejo mezde v smislu teh navodil, naj bodo minimalne mezde približno v skladu s predpisanimi mezdami in ne smejo biti manjše od temeljnih mezd po teh navodilih.

Posebna navodila pa predvidevajo sledeče točke: 1. V podjetjih z angleško soboto in s polnim 48-urnim delom na teden, je treba vse delovne ure plačati po določenih minimalnih mezdah za uro, tako da se vse tedensko delo more normalno opraviti z 9 urami na dan zaradi izvedbe angleške sobote.

2. Zaslužek delavcev, ki dobe mesečno, oziroma letno plačo, se določi po delovnem času 25 dni v mesecu oziroma 300 delovnih dni v letu.

3. Pri določanju osnovnih, oziroma minimalnih mezd tam, kjer se prejemajo v blagu, je dolžan ban določiti ekvivalent

Pred 25 leti

Zanimivo reminiscenco je objavil v beograjski reviji »Javnost« g. Vojislav Bogičević. V tekočem mesecu poteče 25 let, odkar je dijaška mladina iz Hrvatske prvič posetila Beograd. Bilo je to v času, ko je najbolj budno vrelo nacionalno revolucionarno gibanje med jugoslovansko orientirano mladino v krajih bivše Avstro-Ogrske. V tem času — začetkom 1912 — beleži zgodovina krvave demonstracije dijakov srednjih šol v Sarajevu in Zagrebu proti nasilniškemu režimu komisarja Čuvaja na Hrvatskem. Dunajska vlada je imela o akciji mladine točne informacije, saj ji je pošiljal iz Črpane poročila sam komisar Čuvaj, ki je glavne krivce revolucionarne jugoslovanske akcije videl v dalmatinskih dijakih.

Aprila 1912. se je pripravljala obisk večje skupine dijakov (akademikov) iz Hrvatske v Beogradu. Tam je bil takrat avstro-ogrski poslanik baron Ugnon, ki je predvideval demonstrativni značaj tega obiska in je že 6. aprila o svojih domnevah poročal zunanjemu ministru grofu Berchtoldu. Avstrijska vlada je 1. 1930 v osmih obsežnih knjigah objavila (med spisi avstro-ogrskimi diplomacije!) obširno korespondenco o tej stvari, kar dokazuje, kako ogromno važnost so Ugnon in dunajska vlada pripisovali temu obisku. Iz teh spisov je razvidno, da so dijaki iz Hrvatske dospeli v Beograd 19. aprila 1912, da so jih na beograjskem kolodvoru slovesno sprejeli ob sviranju vojaške godbe in da sta v spremstvu bila rektor zagrebškega vseučilišča dr. Hlinzi in profesor dr. Miller. Ko so hrvatski dijaki korakali mimo kraljevega dvora, se je pojavil na balkonu kralj Peter s princem Pavlom, ki so jih dijaki burno pozdravljali. Vodja dijakov — tako stoji izrecno v tem poročilu zapisano — Jan-ko Baričević (današnji nar. poslanec v jugoslovanski Narodni skupščini!) je pred kraljem poljubil srbsko zastavo in pri tem zaklical: »Živela Hrvatska! Dole

v denarju, po zaslišanju delavske in delodajalske zbornice.

4. Kot prizadete stranke, ki se lahko obrnejo na bana, da določi minimalne mezde za nekvalificirano delavstvo v eni izmed gospodarskih panog na njegovem področju, je smatrati: a) s strani delavcev: 1. sindikalno organizacijo delavstva dotične gospodarske panoge, ki se ji pristojnost in delokrog ujemata s področjem dotične banovine v smislu od oblasti potrjenih pravil, 2. pristojna delavska zbornica; b) s strani delodajalcev: 1. prosta organizacija delodajalcev z dotično gospodarsko panogo, 2. pristojno združenje delodajalcev za dotično gospodarsko panogo, 3. pristojna delodajalska zbornica.

5. Ban bo proučil upravičenost te zahteve, bodisi da prihaja od organizacije ene ali druge prizadete stranke, ali pa od več strank.

6. Koristno in priporočljivo je, da zasliši po možnosti pred določitvijo minimalnih mezd pristojne delavske in delodajalske zbornice.

7. Dokler se ne predpiše uredba v smislu § 267 obrtnega zakona glede na odškodnino za delo vajencev, veljajo določbe posameznih vajenskih pogodb, če pa teh ni, je dolžan določiti višino odškodnine za vajence ban po zaslišanju pristojne delodajalske in delavske zbornice.

Ta navodila stopijo v veljavo z dnem razglasitve v Službenih novinah in veljajo dotlej, dokler se ne izpremene ali izpopolnijo z drugimi navodili.

Gospodarska življenja

Heik bede in obupa iz vinogradnik Haloz

Vinarsko društvo za Dravsko banovino v Mariboru je te dni prejelo od ene svojih podružnic sledeči dopis:

Prosimo vas, da bi nas blagohotno podpirali in se borili z združenimi močmi za pravice vinogradnikov, ker je naš haloški vinogradnik popolnoma obnemogel. Nima nikjer kaj vzeti, da bi plačeval svoje obveznosti. Vedne nime so nas pripeljale tako daleč, da smo popolnoma obnemogli in z grozoto pričakujemo bodočih dni. Prosimo tudi obnem na najvažnejše. Naj bi se vinskih cen vendar že enkrat izboljšale tako, da homo mogli zmagovati za svoje dajatve.

Mi smo zlezli tako v dolgove, da ne moremo pri najboljši volji plačevati ne dolgov ne obresti ne davka in haloški vinogradnik dandanes dela, trpi in strada. Niti domačih potreb ne zmaguje več. Trpimo mi, naši otroci in cela družina, tako da nas bo to pripeljalo do popolnega obupa. Mi vemo, da smo dolžni plačevati naše obveznosti, katere nas tičejo. Toda od kod vzeti potreben denar za vse to?

Država kot taka ima neizpodbitno pravico terjati od nas davek. Tega se tudi popolnoma zavedamo, pač pa mora tudi država gledati na to, da mi tudi lahko to zmagujemo, ne pa samo... in nas prepuščati mili volji, da dela vsakdo z nami kar hoče. Gledati bi morali na to, da se odpravi oderušstvo z barantanjem vina, pri čemer zasluži vsak mešetar z vinom več kakor ubogi vinogradnik, ki se ubija

Avstrija! Dole Madjarska!, a čulj so se tudi klici: »Živel jugoslovanski kralj Peter!«

Ko je baron Ugnon o tem slučaju takoj brzojavno obvestil grofa Berchtolda, je že isti dan dobil od njega nalog, naj intervenira pri predsedniku srbske vlade g. Milovanoviću, da bi se srbske oblasti glede dijakov iz Hrvatske držale vsaj rezervirano. G. Milovanović se je opravičil za gori opisani slučaj, pojasnil pa je obnem, da se kralj pojavlja v vsakem podobnem slučaju. Dal pa je tudi navodilo oblastim v krajih, skozi katera so nameravali potovati hrvatski dijaki, naj store potrebne korake proti morebitnim demonstracijam.

V tem času se je mnogo govorilo, da bi kralj Peter in bolgarski kralj Ferdinand obiskala Dunaj. Sam Dunaj je delal na to. Po gori opisanih dogodkih pa je bilo javljeno iz Dunaja v Beograd, da bi obisk kralja Petra ne bil zaželen. Obisk je res tudi izostal, prišel je — od 1. do 3. junija 1912 — samo bolgarski kralj.

Zanimiva je trditve v navedenih spisih, da je bil eden glavnih organizatorjev obiska hrvatskih dijakov v Beogradu in ostali Srbiji znameniti pesnik — bohem Tin Ujević.

Takšna je bila hrvatska mladina pred 25 leti! In danes?!

vse leto. Vsak stan glasno zahteva svoje pravice po večjem plačilu, le haloški vinogradnik ne zasluži dnevno s svojo družino niti beliča. Zakaj se uvaža prosto Banačan in Dalmatince v toliki množini v našo banovino, ko je vendar našega vina dovolj na razpolago? Ako ne moremo tega preprečiti, vsaj tako bi naj bilo, da se isto vino uvaža le takrat, ko našega vina ni več na razpolago. Lani nas je kakor znano zadela strašna nezdoda radi peronospori in toče, tako da nismo pridelali niti toliko, da bi se nam pokrili stroški našega dela. Sadonosnike nam je uničil v jeseni zgodnji sneg za več let. Kdo nam jo bo ocenil in kdo nas pomiluje radi tega. Kdo trpi z nami, kdo nam kaj pomaga, kdo nam je dal kaj odškodnine za to.

Sedaj, ko opravlja vsak vinogradnik svoja dela z velikim naporom, sedaj ko v strahu gleda, kako bo opravil vsa potrebna vinogradniška dela, kje bo vzel in od kod denar, da bo kupil potreben material za škropljenje, brez katerega ni nobenega upa posebno še ob podražanju galice — sedaj in ravno sedaj, nam pošiljajo posojilnice po agrarni hanki opomine naj takoj plačamo svoj prvi rok plačevanja in groze s sodnijo — potem pridejo advokati in nazadnje...

Haloški vinogradnik živi mnogo slabše v primeri z drugimi vinogradniki Sl. gorice. On ne pridelava doma kruha, ker se po večini živi le od pridelka vinograda. On nima na razpolago živine za prodajo, ni poljski kmet, ki bi prodajal zrnje, mora vse zrnje za živež kupiti, če ima od kod vzeti denar. Nima polnih gozdov, da

Celjska pisma

Verdi eva „Traviata“ v celjskem gledališču

Sedaj so tudi v Mariboru redki taki večeri, kakršnega smo imeli v Celju v terek, ko je gostovala tu ljubljanska opera z Verdijevo Traviato. Violetta je bila gospa Gjungenac. Alfred g. Gostič, Alfredov oče g. Janko. Dirigiral je gosp. Štritarf nekoliko okrnjeni operni orkester. Bila je neizrečeno lepa prireditev, brez slehernega omalovaževanja province, ko je storil sleherni, karkoli je mogel v prospehi večera. Žal je bilo gostovanje le enkratno po dolgem presledku gledaliških predstav, ki pa sicer tudi niso imele posrečeno izbranega repertoarja. To gostovanje pa je nadoknadilo vse drugo in pokrilo vse pritožbe s pozabo.

Gledališče je bilo nabito polno, kjerkoli je mogoče, so vrinili zasilne sedeže, da so še ustregli nekaterim zapoznelim priglascem. Pač pa so bile cene razmerna visoke: v prvi vrsti parterja po 40 Din, dijaško stojišče pa po 8 Din. Vsekakor je vsaj dijaško stojišče predrago in bi se z ozirom na revnejšo večino med dijaki moralo znižati na minimum, kajti

bi prodajal drva in drug stavbni les. Če ga je imel, je že v teku te krize moral vse prodati. Ne hodi z živino okrog delat, orat in vozit, da bi kaj zaslužil, on dela v upu, da mu kaj jesen in le jesen prinese. In ravno sedaj v najhujšem času, ko je sam vinogradnik potreben najnujnejše podpore, sedaj pošiljajo omenjeni zavodi čeke s prilogo in pripombo: takoj za plačati. In posledice tega bodo stroški, tožbe, rubeži, advokati. Kmečka zaščita bo ta, da bo navezadnje kmet dolžan več, kakor je bil pred popustom posojila 50% ali 30%. Prosimo, naj bi rajši plačali vse naše dolgove. Nam niso ljube te vedne terjatve in rubeži, ali iz navedenega se jasno razvidi, od kod vzeti potreben denar.

Edina rešitev kmečke zaščite vinogradnika je ta: zboljšanje vinskih cen. Če nam odpišejo ves dolg, kar ga imamo in še nam povrh dajo kredit, ne moremo gospodariti, če ne bodo gledali na to, da se vnu izboljšajo cene.

Zato prosimo našo zaščitnico »Vinarsko društvo« v Mariboru, da to upošteva in nam pomaga, da se vsestransko izboljšajo cene našim pridelkom, potem bomo tudi z veseljem in z velikim ponosom gledali v bodočnost in se homo hvalježno izkazali za veliko delo.

Razmere v drugih vinorodnih krajih Dravske banovine niso, z redkim izjemami, nič boljše. Zato apeliramo na merodajne činitelje, da pri reševanju vprašanja trošarine na vino in žganje upoštevajo resničen položaj našega obupnega vinogradnika.

celjski dijaki so v tem pogledu itak v kaj neugodnem položaju napram ljubljanskim ali mariborskim, ko se jim redkokdaj nudi kakšna res dobra gledališka stvar. — Navzlic visoki ceni so dijaki napolnili svoj prostor tako, da so komaj stali in v potu in vročini poslušali nebesko lepoto Verdijeve opere.

Poleg splošne omembe silnega obiska pa je vredno zabeležiti za vzgled, da so se opere Traviate udeležili tudi kapucini in šolske sestre, kar je vsekakor priznanja in hvalevredno za vzgojitelje, ki so drugod mladini vse take in podobne predstave zabranjevali, ne da bi jih sami poznali. Kdor pa umetnost prav vrednoti, ta je ne more braniti nikomur, najmanj pa doraščajoči mladini, ki išče srčno izobrazbo le v znanosti in umetnosti. — Uprava gledališča je upeljala tokrat prav simpatično novost, da je v zadnjem odmoru delila med publiko neprodane programe podane vsebine opere. Več koristi bi še bilo, če bi jih razdelila že začetkom predstave vsaj nekaj med dijake, da

bi se hitro poučil o predstavi in jo z večjim pridom poslušali. Navzlic temu pa, da je bila vsa publika od virtuoznosti umetnikov vzličenca, je pa hotela pokazati menda svojo dostojnost s tem, da je kar skoparila s svojim priznanjem. Niti ena sama roka ni zaploskala po prekrasnih arijah gospe Gjungenac ali g. Gostiča, niti po ginljivih dvospevih z Alfredovim očetom! Kar mučne pavze so nastale ker so v operi sami zadevni presledki, kjer aplavz ne moti, ako se ne razvije v divjanje. Res pa je, da sta dobila formalno — uradno gospa Gjungenac in g. Gostič vsak svoj šopek rdečih rož... Navzlic temu pa sta z drugimi vred morala misliti, da ima Celje nehvaležno publiko... Morda je nekoliko tega kriv kino.

Gledališče v Celju je redko, zato pa kar bujno delate obe kinopodjetji. Nema la konkurenca jih sili, da izbirata najboljša. Kar tri predstave vsak dan z dvema programoma, v nedeljo in praznik pa celo pet predstav! To ni mala zadeva in to brez popustov, ki jih v Celju tudi uradniki nimajo. V kinu Metropol je bila Kreutzerjeva sonata tako rekordno obiskana, da v nedeljo zvečer nisi dobil več vstopnice. Dober kino in zdrava konkurenca je še prava sreča za mesto kakor je Celje! — Kino je pa pravzaprav edino, kar res dviga Celjane, kajti predavanja Ljudske univerze so prilično tako obiskana kakor v Mariboru, kar je za Celje že vsekakor mnogo, seveda, ako ni kaj tujega in posebej privlačnega... Je pač povsod ista pesem.

Društvenega življenja je sicer mnogo, a ni tako na široko razpleteno kakor je drugod, kajti vsi stiki se izžive že v obeli kavarnah, ki pomenijo za Celje pač mnogo več, kakor pa kavarne v Mariboru. — Najodličnejše znanstveno društvo v Celju je Muzejsko društvo, ki se more kot nobeno drugo postavljati z uspehi, ki jih je dosegel z društveno pomočjo prof. Brvar v Potočki zijalki, v Mornovi zijalki in Špehovki. Izgleda, da bodo tvorili že odkriti predmeti po točnejših preiskavah še pravo spremembo v znanju o pračloveku in njegovi dobi. — Na zadnjem občnem zboru je izvolilo celjsko Muzejsko društvo gospoda prelata dr. Fr. Kovačiča iz Maribora radi njegovih velikih zaslug za štajersko splošno in še zlasti cerkveno zgodovino za častnega člana. Društvo je želelo prirediti veliko poklonitveno svečanost in se je veselilo prelatovega predavanja o pomenu Celja za našo zgodovino, kar je gospod prelat baje že nekoliko pripravil, a žal zdravje gospodu prelatu ne dopušča utrudljive vožnje in še utrudljivejšega predavanja. Tako mu bo morala deputacija iz Celja prinesiti in v Mariboru izročiti diplomu častnega članstva, ki jo je izdelal akad. slikar prof. Ščuka. Kedaj pa se bo to zgodilo, o tem še sklep ni storjen.

Putnikove novice

Opozorjamo na Putnikov izlet z avtokromom v Zagreb v nedeljo 18. aprila in na družabni izlet v Graz dne 20. aprila. Prijavite se takoj.

Ob 60 letnici Dr. J. Šorlija

Njegov prožni korak, neugnana aktivnost, bistroumna duhovitost mu delajo takšne komplimente, da bi skoro ne bilo verjeti, da se je na njegovih ramenih

znalo šestero križev. Dr. Ivo Šorli je v našem obmejnem kulturnem življenju postal vodilna osebnost, ki se nahaja s svojo široko razglednostjo, gibkim razumevanjem ter še vedno obilno književno plodovitostjo v žarišču naše obmejne kulturne tvornosti. V znak posebne zahvale in priznanja mu prirejajo mariborska kulturna društva v ponedeljek 19. t. m. zvečer v Narodnem gledališču poseben proslavitveni večer, ki naj bo skromna odložitve za to, kar je dr. Šorli skozi 30 let in še več na naših kulturno literarnih brazdah ustvarjal.

V vsej Šorlijevi osebnosti se očrtujejo prameni svojskega tolminstva: plemenito srce, bister duh, neugnana delavnost.

Človek najširšega formata, človek najodličnejših etičnih kvalit. Človek, ki so v njem združene vse komponente etičnega, umstvenega zanosa. Osebnost. Njegova vedno prijazna, ljubezniva beseda nima svojih korenin v formalističnih normah bontonskega občevanja, marveč v globinah srčne kulture, prirodne dobrotljivosti, človečanstva.

Šorlija lahko poslušaj kar naprej brez presledka. Njegova sočna dialektika, vedro preprosto in vendar globokomiselnopripovedovanje, pristno galski esprit, ostroumna pronicavost, klasicistična odrezavost, vse te in druge neštete odlike uma in duha ustvarjajo tiste osnove življenjskega uveljavljanja, ki tako izoblikovano osebnost povzdignejo na stopnjo vodilne veljavnosti.

Kakor se njegova globoko začrtana srčna kultura odraža v vsakdanjem, obče družabnem življenju in se njegova blesteča bistroumnost uveljavlja predvsem v ožjem elitnem krogu, tako se oba navedena osnovna tona njegove osebnostne resonance skupno z domiselno iznajdljivostjo in neutrudno tvornostjo očitujeta tudi na njegovem književno literarnem torišču, ki se razprostira od njegovega novelističnega prvencu do njegovega dramskega prvencu, ter odtod naprej do neverjetne impulzivnosti v zadnjem času, ko siplje iz svojega literarnega rokava številne tvorbe svojega neverjetno mladostnega, še vedno prožnega, ustvarjajočega duha.

Šorliju literatu ni bilo prizanešeno, kakor ni bilo nobenemu našemu vidnejše-

mu kulturnemu tvorcu, ki je stopal svojo individualno pot. Radi nietzscheanstva so mu delali (Človek in pol!) očitke ozkosrčni ocenjevalci in merilci, majhni ljudje. Šorli je neugnano ustvarjal, skozi več kakor tri desetletja sodelujoč pri malodane vseh slovenskih leposlovnih revijah ter izdajajoč številna samostojna dela. Izkazal je toliko žilave neizčrpnosti v plodonosnem ustvarjanju, da je segel v vse skrivne in neskrivne kotičke našega življenja. Šorli je predvsem mojster črtice, novele, da se mu ni v tem mojstrstvu zlahka približati. V našo književnost je prinesel bogato doto, močne izraznosti, prijetne, arhitektonsko izgrajene stilnosti, tople, južne vedrine, pa tudi samostojnosti v ustvarjanju oblike in oblikovanju vsebine, da ga ni (kakor tudi ne drugemu njegovemu tolminskemu sovrstniku literatu) mogoče obremenjevati s kakšnim cankarjanskim ali sličnim epigonstvom. Tipično, svojsko šorlije vstvo udarja iz vseh njegovih književnih tvorbi, ki jih je nepregledna vrsta: Plameni, Trije Tolminci, Mačeha, Gospod Tadej, Ivančkov dan, Ko cvete morje, Štefan Zaplotnik, Disonance, Pešči, Nevesta, Izgubljeni, Milan Mrak, Vešče, Vragov eksperiment,

Mariborske in okoljske novice

Najstarejši Mariborčan umrl. V Orožnovi ulici 5 je preminil v častitljivi starosti 94 let hišni posestnik Cesner Ivan. Bil je menda najstarejši Mariborčan. Preostalim žalujočim naše iskreno sožalje!

Himen! V zadnjem času so se v Mariboru poročili: Ludvik Kosi, učitelj, in Štefania Majhen, učiteljica, Mala Nedelja. — Ivan Spendl, železniški uradnik, Srbske Moravice, in Ana Rajtmajer, krojačica, Smetanova ulica 51. — Ivan Pepelnjak, učitelj na Polzeli, in Alojzija Verbek, učiteljica v Novi cerkvi. — Viljem Tkalec, tkalec, Studenci, in Angela Štelcar, navijalka, Studenci. — Jernej Gruber, tovarniški ključavničar v Radvanju, in Silvestra Schachman, prodajalka, Radvanje. Bilo srečno!

Smrtna kosa. V častitljivi starosti 77 let je preminil v Mlinski ulici 24 ugledni posestnik Josip Šnuderl. Bil je mož poštenjak in zaveden narodnjak. Žalujočim naše toplo sočutje!

Ljudska univerza. Radi proslave 60letnice pisatelja dr. Šorlija se odloži ponedeljkova prireditev na sredo 21. aprila. — Režiser ljubljanske drame g. Ciril Debevec bo predaval o interesantni temi »Borba za narodno gledališče«. V petek 23. aprila pa predava g. univ. profesor dr. M. Kos iz Ljubljane o »historični podobi celjskih grofov«.

Mladi in stari umirajo. V tuk. splošni bolnišnici je izdihnila v najlepši dobi komaj 25letna Pezdček Franciška, trgovka, čeva žena iz Sladkega vrha št. 2. Na Betnavski cesti 76 je umrl 41letni čevljarSKI mojster Babusa Ciril. Žalujočim naše toplo sočutje!

Jutri v soboto 17. aprila vokalni koncert v veliki kazinski dvorani. Nastopita gospa Marta Oberwalder in g. Slavko Lukman. Na klavirju spremlja g. dr. Roman Klasinc.

Redni letni občni zbor Pomočniškega odbora združenja trgovcev v Mariboru se vrši v torek, 20. t. m. ob pol 8. uri pri hotelu »Zamorc«. Za vse trgovske pomočnike udeležba obvezna. Odbor.

Mariborski pododbor Udruženja rezervnih oficirjev in bojevnikov poziva vse člane, ki nimajo oficirske uniforme in bi si isto nabavili, oziroma bi jo radi prejeli od našega Udruženja, da se do 25. t. m. prijavijo pisмено naši upravi. — Rezervne oficirje, ki niso člani pododbora, pa vabimo, da se vpišejo za člane, nakar bodo lahko prejeli uniformo. Naslov: Udruženje rezervnih oficirjev in bojevnikov, pododbor Maribor, Maribor. Uradne ure vsako sredo od 19.—20. ure v društveni pisarni, Jurčičeva ul. 9/I.

Sokojsko društvo Maribor I. ima v soboto dne 17. t. m. za pokojnim ustanoviteljem dr. Ljudevitom Pivkom komemoracijo v inž. podoficirski šoli. Točno ob 20. uri! Poziva se članstvo, da se komemoracije udeleži! Sodeluje društvo »Jadransko«. V nedeljo 18. t. m. ob 14. uri ponedeljkovega večera. Uprava Sokola I.

Masarykova proslava, združena z občnim zborom JČ lige v Mariboru, bo no-

čaj ob osmih v jovski sobi hotela »Orel«. Na sporedu najprej predavanje in glasbene točke, nato občni zbor. Prijatelji češkoslovaškega naroda iskreno vabljeni! **Opozorilo.** P. t. občinstvo, zlasti iz gospodarskih slojev, se opozarja, da ne naseda raznim sumljivim tipom, ki se kladijo po našem mestu in okolici ter zbirajo naročnino za razne gospodarske adresarje in kompase odnosno inserate v istih, ker se je že v mnogih slučajih izkazalo, da so to lažni agenti, ki samo izvabljajo denar, nimajo pa namena naročila tudi izvršiti. Kdor se ne more izkazati z zanesljivo legitimacijo, je sumljiv, njegove ponudbe je brezpogojno odkloniti. — Združenje trgovcev za mesto Maribor.

Ne zamudite prilike in kupite zadnje karte za poštarstvo tombolo, ki bo v nedeljo 18. aprila na Trgu svobode. Za malo denarja dobite lepe dobrote.

Pevsko društvo Ruše priredi svoj koncert v soboto dne 17. t. m. v dvorani Sokolskega doma v Rušah. Začetek ob 8. uri zvečer. Na koncertu nastopita moški in mešani zbor, mandolinistični orkester ter mali harmonikarji. Po koncertu se vrši »Valčkov večer« in bo dama, ki prejme največ nageljkov, nagrajena. Vsi ljubitelji petja in zabave vljudno vabljeni. — Odbor.

Sokol Studenci obvešča na številno povpraševanje, da se ponovitev igre »Ljubav ob morju« v soboto dne 17. t. m. ne vrši in sicer radi bolelosti dveh igralcev.

Proti srednji šoli govore vsi predavatelji VI. pedagoškega tedna ob velikem zanimanju in sodelovanju poslušalcev. Proti današnjemu sestavu načina postopka in zdravstveni uredbi namreč. Nocoj pa predava g. prof. G. Šilih o tem, kako bi se povoljnejše rešilo to vprašanje iz vzgojnega in družabnega vidika s poenotenjem šolstva, kot nujnemu klicu naše dobe. To gotovo zanima vsakega vzgojitelja! Vstop je prost. Zato vabljeni vsi v čim večjem številu!

Natečaj za sprejem treh zdravnikov. Ministrstvo vojske in mornarice je razpisalo natečaj za sprejem treh zdravnikov v aktivno službo kr. mornarice. Natlačnejši pogoji so razvidni na uradni deski mestnega voj. urada, Slomškov trg 11.

Nočno lekarniško službo imata danes Maverjeva in Vaupotova lekarna.

Kakšno vreme se nam obeta. Dunajska vremenska napoved za danes pravi: Tudi na zapadu bodo prenehale padavine, manj oblačno, v ostalem izpremenljivo vreme. Ponekod naliivi.

Na račun gasilske čete se je zabaval 35-letni ključavničar državnih železnic Josip Herič, ki je lani meseca maja s ponarejenimi naročilnimi listki gasilske čete v Kamnici izvalil od raznih mariborskih trgovcev alkoholne pijače in druge predmete. Svoje »posle« je vršil nekaj mesecev, dokler se ni končno pri g. Perhavcu ujel. Radi omenjenih podvigov se je mo-

falnim uspehom preko domačih in čeških odrov.

Ni mu pa razsežno književno delovanje izčrpalo njegovih tvornih sil do tolike mere, da bi ne bil z uspehom, zaslužnostjo in prizadevnostjo segel na področje splošno kulturne obmejne iniciativnosti, kjer ga srečujemo kot predsednika tukajšnjega Umetniškega kluba, ki združuje v svojih vrstah likovne umetnike, književnike, kritike, esejiste, publiciste, gledališke igralce, nadalje kot predsednika Kluba mariborskih književnikov, ter vodilnega funkcionarja mariborskega naprednega starešinstva. Spretnost ter široka razglednost, mu omogočata, da ob njema na vročih tleh umetnjakarske ne-discipline vse še tako heterogene in v centrifugalnost raztepe elemente, da jih združuje k skupnim ciljem ter višjim skupnim nalogam.

Obmejni Maribor se zaveda, da dolguje priznanje in hvaležnost znamenitemu kulturnemu tvorcu. Radi tega se bo v ponedeljek 19. t. m. polnoštevilno zgrnil v Narodno gledališče, kjer mu mariborska kulturna društva prirejajo svečan proslavitveni večer ob njegovi 60letnici. Ad multos annos!

Narodno gledališče

NARODNO GLEDALIŠČE.

Petek, 16. aprila: Zaprt.

Sobota, 17. aprila ob 20. uri: »Rdeči nageljni«. Znižane cene.

Nedelja, 18. aprila ob 15. uri: »Sveta Ivana«. Znižane cene. — Ob 20. uri: »Na ledeni plošči«.

Ponedeljek, 19. aprila ob 20. uri: »Šorlijev večer«.

Prvič uprizore »Sveto Ivano« po znanih cenah to nedeljo ob 15. uri.

»Šorlijev večer« v proslavo 60letnice tega zaslužnega pisatelja bo v ponedeljek 19. t. m. Na sporedu je uvodna beseda dr. M. Šnuderja, slavnostni govor ljubljanskega kritika prof. Fr. Koblarja, recitacije E. Kraljeve in P. Malca, operne arije, ki jih pojeta J. Igljeva in B. Sancln, zbori. V režiji P. Malca se bosta izvajala tudi dva skeča »Ženitni posredovalec«, ki ga igrajo Rasbergerjeva, Gorinšek, Crnoborj ter »Tableau«, ki v njem nastopijo Starčeva, Tovornikova, Križarjeva, Košič in mali Mohor.

Kino

Kino Union. Danes dunajska veseloigra »Karneval in ljubezen«, Hans Moser, Lien Deyers in Hermann Thimmig.

ral danes dopoldne zagovarjati pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča. Razprava ob času poročila še traja.

Hitro izsledeni. Studenški orožniki so aretirali 22letnega Feliksa F., 26letnega Karla T. in 19letnega Ivana V., ki so pred dnevi ukradli iz avtomobila trgovskega potnika Jožefa Simiča pred neko gostilno na Tržaški cesti tri kovčege, v katerih je bilo raznega manufakturnega blaga v vrednosti okoli 3000 dinarjev. Omenjeni fantje so blago ponujali v nakup raznim strankam in so ga imeli shranjenega v gramoznici na Tezmem.

Oče zabodel sina. Pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah so bili v vinogradu posestnika Rojsa zaposleni viničarji, ki so po končanem delu odšli v neko gostilno, kjer so se opijanili. Med viničarji je nastalo prerakanje, ki se je končalo s pretepom, v teku katerega je 66letni viničar Jožef Veršič zabodel z nožem svojega 39letnega sina Jožefa v desno ramo. Sin se je zgrudil na tla ter obležal v mlaki krvi nezavesten. Očeta so orožniki ovadili državnemu tožilstvu.

Nuno je ofernažil. V tukajšnjem bogoslovju na Glavnem trgu je ponujal neki moški v nakup razne servijete. Šolska sestra Ana Drelavec je res kupila 12 servijet za ceno 150 dinarjev in mu tudi znesek takoj plačala. Medtem, ko je za trenutek odšla, pa je prišel zavodov ravnatelj, ki je moškemu še enkrat plačal servijete. Moški je denar lepo vtaknil v žep ter izginil. Drelovecva je zadevo prijavila policiji, ki sedaj poizveduje za dotičnim moškem.

Tatvine v Škofovo trgovino pred sodniki. Pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča se je vršil danes dopoldne epilog velikih tatvin, ki so se vršile od aprila do junija 1936 v Škofovi trgovini na Aleksandrovi cesti. Pod obtožbo, da so izvršili tatvino in odnesli blago za 36.921 dinarjev, so se moralno zagovarjati 54letni delavec Ferdinand Raner, njegova žena Pavla in prodajalka Angela Zagoršek. Obtožnica je Ranerju očitala, da je nagovarjal učenca pri trgovcu Škofu k tatvini in da je ukradene predmete prodajal raznim strankam pri Sv. Petru in drugod. Ferdinand Raner je bil obsojen na 13 mesecev robije, Pavla Ranerjeva na 6 mesecev strogega zapora, pogojno za dobo 5 let, Angela Zagorškova pa na 1 mesec zapora, pogojno za dobo 3 let.

Velike tatvine pri NZŽU

Ze nekaj časa sem so nekateri uslužbenci tukajšnje Nabavljalne zadruge železničarskih uslužbencev na Frankopanovi cesti, ki so bili zaposleni pri prevažanju blaga za stranke, opažali, da so se stranke pritoževale, ker jim je pri dostavljanju zmanjkalo razno blago. Funkcionarji zadruge so zadevo takoj javili policiji, ki je tekom srede in četrta izvršila pri treh uslužbencih hišno preiskavo. Ob tej priliki so našli pri njih razno specerijsko blago, ki izvira iz tatvine. Tri uslužben-

Zadnje telefonične vesti

Konec blokade pred Bilbaom

LONDON, 16. aprila. Angleški konzul v Bilbau je sporočil londonski vladi, da je blokada pristanišča končana. Mine so odstranjene, dohod v pristanišče je prost.

Refreni francoske skepse: »Španija — druga Abesinija« — »Sivih brad« Španija ne potrebuje

PARIZ, 16. aprila. Tukajšnje časopisje je precej skeptično glede Churchillovega predloga za likvidacijo španske državljanske vojne. »Petit Journal« piše, da si bodo najbrže velesile same skočile v las. Levičarsko časopisje pravi, da ni važno posredovanje, ampak interesi, ki tičijo za raznimi posredovarji. V španskih diplomatskih krogih izražajo bojazen, da bi utegnila postati Španija druga Abesinija. Desničarski »Jour« pravi, da ga ni v Španiji danes nacionalnega človeka, ki bi si drznil sestiti skupaj s komunisti k isti mizi v svrhu pogajanj. Nacionalna španska mladina odklanja stare voditelje monarhistične Španije, češ da nima nikdo interesa, da bi prišle na površje »sive brade«. »Ouvre« pa poroča, da vidijo rimski krogi v angleških posredovalnih poskusih manever, ki naj prekriža italijanske načrte.

Radi snega zopet ovire v operacijah

PARIZ, 16. aprila. Na španskih bojiščih ni bilo včeraj in danes bistvenih preokretov. Na obeh bojiščih se opaža utrjenost. Ponavljajo se samo manjše praske in spopadi. Večje borbe so samo v vseučiliški četrti, kjer si francosci zaman prizadevajo, da bi rešili 10.000 svojih tovarišev. Francosci so izgradili preko Manzanarasa zasilni most, da nudijo obleganim hrane in municije. Republikansko topništvo pa je s srditim topniškim obstreljevanjem preprečilo ta poskus. Položaj obkoljenih je tem obupnejši, ker se pojavlja tudi pomanjkanje vode. Večje operacije so bile ob baskovski fronti, kjer so Baski napadli francosce v smeri Duranga. Na aragonski fronti se vršijo borbe pri Huesci. Republikanci si prizadevajo, da presekajo cesto, kjer bi jih francosci radi obkolili. Na jugu so prodrli republikanci do Penaroje. Sevillski radio poroča, da so se radi novega snežnega zameta na zapadu morale operacije zopet ustaviti.

Sneg v Z. Štajerski

GRAZ, 16. aprila. V Zgornji Štajerski je ponovno zapadel sneg. Telefonske zveze so prekinjene. Temperatura je padla.

Iz Sladkega voha

Francjki v slovo... Ovneji je Šopek rdečih nageljnov ob vzglavju bolniške postelje. Po bolnišnici je nastalo razburjenje. V zibki ob postelji se je jokal mal neubogljencek, zopet ena sirota več med sirotami... Komaj dvajsetpet pomladi si učkala. Doma Te kliče in se zastoni ozira po Tebi Tvoja hčerkica, še ne dve leti stara Silvica, ki ne bo nikoli poznala svojo ljubljeno mamico... Nema si za solzice Tvojega malega Brankeca, za katerega si darovala svoje življenje, nema si za obupne vzdih Tvojega ljubljenega moža... Prevelika je bila Tvoja sreča v zakonu, preveliko veselje, ko si ponovno začutila srce v srcu... Omahnila si... mati dveh neubogljencek... žena ljubljenega moža... Silvica je imela v naročju Šopek rdečih rož, da jih ponese k mami in grob...

Barčica po morju plava. Prvi april, Greh, Sam, Za zaveso, Tětin Tone, Hrabroslav Kozorog, Matevž Skala, Jernej Vesel, Pravica revnih, Lepa Silvija, Antikrist v Trsteniku, Miška v pasti, Tolažba, Olgina sobica, Mirakel, Tasti in zanke, Klic čez vodo, Nekdo, Kazalec na dvanajstih, Tegobe Jerneja Krmizka itd.

Ob strnjenem pregledu dr. Šorlijeve literarne tvornosti lahko trdimo, da ji je vtisnjen pečat nekakšne univerzalnosti. Šorli je vstopil na književno torišče kot pesnik. S pesništva je prešel k pripovedništvu in novelistik. Kakor je v svojih vodilnih romanih »Človek in pol« ter »Pot za razpotjem« sprožil v naši književnosti problem nadčloveka, tako predstavlja vsaka njegova črtica ter novela mojstrsko izoblikovano ter zaokroženo literarno tvorbo, v kateri načena avtor ta ali oni problem iz naše sredine ali pa sprožuje ta ali oni dogodek. Postal je naš literarni prikazovalec pretežno meščanskega okolja, kar velja tudi za njegovo dramo »Blodni ognji«.

Iz Šorlijevih spisov diha toliko plastične dognanosti, narurne okvirnosti, krepke izraznosti, da je v ozadiju mnogih slutiti avtorjeve lastne doživljaje. Njegova drama »Blodni ognji« je šla s trium-

DON JUAN

Marta se ni dala dolgo prositi, da bi prišla na sosednji vrt. Po par besedah, s katerimi jo je Hermiona povabila, je že bila uboga Martica na Andrikosovem vrtu in jo je Hermiona s sestrsko ljubeznivostjo odpeljala do velike, na gosto obraščene lope.

Medtem, ko sta bili Hermiona in Marta poglabljeni v svoje razgovore, se je tiho, neopazno približal Rowland, ki je nagovoril Hermiono s sledečim vprašanjem:

»Danes ne bo menda, gospodična Hermiona, nič z najinim študijem preteklosti. Kakor vidim, Vas veliko bolj zanima sedanost.«

Hermiona je nekam vprašujoče, proseče uprla svoj pogled v Rowlanda. V njeni notranjosti je glodal črv dvoma v njegovo vrednost in poštenje. Poiskala si

je nove družbe in zaposlitve z ubogo Marto, da bi se Rowlandu čim lažje odtegnila. Ko pa je zrla sedaj v Rowlanda, se ji je v vsem ponašanju zazdel tako pošten, nesporen, da se je pri sebi vprašala: ali mu nisem morda delala krivice? Življenje je zelo zamotano. Vsak slučaj suma ali dvoma ima na stotine možnosti pojasnitve.

»Mar vas pošilja oče k meni?« ga je s smehljajem na obrazu povprašala Hermiona.

»Ne; prav za prav me pošilja vaša mama. Toda ne mudi se. Če dovolite, lahko ostanem tukaj in vam pomagam zabavati Marto. Seveda, če vam je drago in milo,« je pripomnil Rowland.

V trenutku je Rowland sedel na tleh pri Marti, Marta se je kmalu uživala v novo družbo. Čim je zbrala skupaj prvo

korajžo, je tiho zašepnila Marta:

»Vidva sta moja mamica in oče. Jaz hočem ostati tukaj. Tako lepo je pri vaju. Nočem več proč.«

Hermiona je bila v zadregi, Pogledala je Rowlanda, nato pa zardela.

»Saj imaš svojo mamico in očeta, Marta. Midva sva samo tvoja prijateljca.«

»Moj atek je že dober. Rad me ima in mi vedno kaj kupi. Mama pa me nima tako rada. Samo pred ljudmi me ljubi. Kaj mi bo prinesel atek, ko se vrne s potovanja? Je vama povedal, kaj bom dobila? Saj sem bila pridna. Oh, kako bi rada, da bi mi prinesel dve novi očesi. Moji sta že proč.«

»Otrok, kaj nama govoriš?« je vznemirjeno vzkliknil Rowland.

»Glej sem,« je pričel otrok pripovedovati. Marta je dvignila očesno obvezo, v ozadju je srepa, topo mirovalo dvoje oči. »Ali še imam stare oči ali so mi izpadle kakor moji lutki?«

Hermiona ni mogla več vzdržati. Tra-

gika ubogega otroka jo je preveč pretresla. Uprla je glavo ob roki. Na njenem licu je Rowland opazil svetlikajoče in po obrazu polzeče solze. Rowland je bil tudi globoko ganjen. Mirno je Marti zopet zavezal oči.

»Ti si že dober,« je nadaljevala Marta z resnim obrazom. »Mama pa pravi, da si norec in tepec, ker se zanjo vse premalo brigaš.«

Rowland in Hermiona sta ob teh besedah osupnila. Otrok je moral torej (od Glinarijeve najbrže) slišati, kako se je sama pri sebi ali pa nemara v družbi izražala o svojem soprogu Glinarju.

Toda predno sta utegnili Hermiona in Rowland zbrati svoje misli, so se že slišali iz ozadja tihi, mirni koraki. Bila je Katinka, ki se je naravnost obrnila do Rowlanda in mu dejala:

»Gospod Rowland! Ne bi hoteli morda k mojemu možu? V svoji delavnici je. Čaka vas tamkaj.«

(Se nadaljuje.)

Kri je tekla na zagrebški univerzi

Včeraj je policijska uprava v Zagrebu dala novinarjem tole pismeno sporočilo: Dne 14. aprila t. l. je prišlo v Zagrebu med več skupinami vseučiliških dijakov do prerekanja, ki se je spremenilo v medsebojni pretep, v katerem so študentje rabili lesene palice in nože. Pri pretepu so dobili nevarnejše rane: Boras Franjo, študent prava, rojen leta 1912 v Vitici, srez ljubuški; Abinun Markus, študent medicine, rojen leta 1915 v Gračanici, srez Sarajevo; Ljubičič Krsto, študent prava, rojen leta 1915 v Arbanasih pri Zadru. Ta je zaradi dobljenih ran umrl. Ugotovilo se je tudi, da je pokoj-

nega študenta Ljubičiča Krsta pri prihodu v Dijaški dom napadlo 6 do 7 študentov, ki so ga preganjali po dvorišču doma med klici »Primito komunista!« ter so ga na hodniku paviljona št. 5, kamor je pribežal pred njimi, oklali z noži. Ranjen je tudi Evič Bogdan, gledališki igralec, rojen leta 1912 v Zagrebu, ki je slučajno zašel med pretepačice se študente.

Zaradi teh dogodkov je bilo več dijakov aretiranih. Nevistič Josip, študent prava, rojen l. 1913 v Tvini, srez Livno, se je sam prijavil in priznal, da je sodeloval pri pretepu, in da je pokojnega študenta Ljubičiča Krsta udaril z nožem. Preiskava se nadaljuje. Policijska uprava v Zagrebu je objavila tiralico za šestimi dijaki, ki so pobegnili in so osumljeni.

Umrla je v 25. letu naša ljubljena soproga, mamica, hčerka, sestra, svakinja in nečakinja, gospa

Francka Pestiček

trgovka v Sladkem vrhu

Pogreb nepozabne pokojnice bo v petek, dne 16. aprila ob 16. uri na mestnem pokopališču na Pobrežju.

Maribor, Sladki vrh, Št. Ilj, Slov. Konjice, Wien, Graz, dne 15. aprila 1937.

Rudolf Pestiček, soprog, Silvica in Branko, otroka in ostalo sorodstvo. 1945

Posesi

DRUŽINSKE HIŠE
od 10.000; vile, obrostonosne hiše od 70.000; posestva od 30.000 naprej. Gostilne, gozdna, veleposestva prodaja Posredovalnica. Maribor. Aleksandrova cesta 33. 1935

Razno

V GOSTILNI ACHTIG
igra v nedeljo priznani jazz. 1947

FLICKOVE RAZPRŠILNIKE
naročite pri Kmetijski družbi, Maribor 1802

V GRAJSKI KLETI
morske ribe in primorske specialitete, tunina, morski pajek, skuši, cevoli, rizoto iz linjev, polenovke, brodeto s polento, sardele, barboni. 1948

HOTEL IN RESTAVRACIJA »NOVI SVET« (POVODNIK)
Pijte samo zdravilna vina, katera dobite v restavraciji »Novi svet«. Vino je pristno in isto priporočajo vsi zdravniki posebno slabokrvnim i. t. d. Vino je z otoka Visa, ki slovi že po vsem svetu. Velika pojedina morskih rib in specialiteta morski pajki (grancievoli) 1950

Širite »Večernik«

MODRO GALICO

je takoj prigrasiti pri Kmetijski družbi, Maribor. 1803

Prodaj

NSU MOTORČEK

skoraj nov, komplet z električno lučjo ceneno na prodaj. Naslov v »Večerniku«. 2000

KAMEN

za betoniranje oddam »Mariborski dvor«, Kralja Petra trg. 1931

TRBOVELJSKI CEMENT

in apno, vedno sveže, dobite brezplačno na dom postavljen samo v lesni trg. Albin Čeh, Maribor Betnavska c. 4 1903

Službo dobi

Za Maribor in ostalo Štajersko sprejememo ZASTOPNIKE

za prodajo koles, motornih koles in šivalnih strojev. Ponudbe na upravo »Večernika« pod šifro »Tovarna«. 1762

Sorodnikom in prijateljem naznanjamo da je danes preminil previden s svetimi kramenti za umirajoče naš blagi

Josip Šnuderl

posestnik.

Pogreb blagopokojnika bo v nedeljo, dne 18. aprila 1937 ob 15. uri iz mrtvašnice mestnega pokopališča na Pobrežju.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek, dne 19. aprila ob 14. uri v frančiškanski župni cerkvi.

Maribor, dne 16. aprila 1937

Zalujoči: soproga, otroci, vnuki, brat, nečaki, zet in snahi, svak in svakinje. 1954

Brez posebnega obvestila.

Golgata slovenskih železničarjev v predvojnem Mariboru

V tem društvu je začela dobivati premoč nemško nacionalna struja, ki je zahtevala po navodilih iz drugih nemških mest nacionalizacijo v nemškem duhu, zlasti ker je bila na Češkem že pred letom 1910 izvedena nacionalizacija železničarskih strokovnih organizacij na pobudo čeških nacionalnih železničarjev. Nemci so bili kot manjšina izrinjeni, Čehi pa so ostali gospodarji v že obstoječih društvih. Vsa ta propaganda za nacionalizacijo uradniškega društva »Beamten-Vereina« se je vršila intenzivno l. 1909. Zavedni slovenski železničarji v Mariboru niso seveda držali križem rok. Bili so zaupni sestanki v svrhu ustanovitve lastne nacionalne strokovne organizacije, zlasti ker se je bila med slovenskimi železničarji v Trstu že osnovala nacionalna strokovna organizacija »Zveza jugoslovanskih železničarjev«, ki je bila že v stikih z nacionalnimi železničarskimi organizacijami na Češkem. Kader za lastno nacionalno železničarsko organizacijo je bil takorekoč že tu, ker so bili člani »Bralnega in pevskega društva v Mariboru po pretežni večini železničarji, med njimi zavedni železničarji Rebolj Anton, Skvarča Ivan, Skrbinek Štefan in drugi zavedni železničarji iz delavnice južne železnice in t. d.

Ko se je na izrednem občnem zboru »Beamten-Vereina« sklenila nacionalizacija dosejati samo strokovnega društva, so vsi zavedni slovenski železniški uradniki izstopili iz tega društva, tako gg.

Kejžar, Petek, Soršak, Pavlinič i. t. d. ter pospešili predložitev pravil za ustanovitev podružnice zveze jugoslovanskih železničarjev v Mariboru.

Ustanovni občni zbor se je vršil dne 5. majnika 1910 v Narodnem domu, kjer je takoj pristopilo k zvezi 40 članov izrazito nacionalnih borcev. Izvolili so si za predsednika agilnega tovariša Kejžarja Ivana, za podpredsednika pa Rebolj Ant. in Cerinška. Dasiravno je bilo to število članov razmeroma majhno (napram drugim), je bila Nemcem ta organizacija vendarle trn v peti in so skušali ovirati njeno delo kakor so pač mogli, pripovedajoč železničarjem, ki so nameravali pristopiti k Zvezi jugoslovanskih železničarjev, da ne bode ta organizacija nikdar dosegla nobenih uspehov, in da sploh ni uvaževanja vredna. Hujskarija nadutih nemških železničarjev se je prenesla v službo, kjer je marsikateri zavedni slovenski železničar občutil pest vladajočih nemških predstojnikov. Vendar so sposobnost, energija in ugled predsednika Kejžarja in podpredsednika Rebola kmalu odstranili ovire za društveni razvoj. V sejal se je pretresala vsaka krivica, ki se je pripetila članom in se je radi uspešne intervencije organizacijskega vodstva kmalu dvignil njen ugled. Pri sejal in shodih ni bilo praznih fraz in hujskarij, ampak so se obravnavali posamezni slučaj stvorno in na podlagi tozadavnih predpisov ter obstoječih zakonov. V svrhu dviga ugleda organizaci-

je in pomnožitve članstva so se izjemoma jemali v pretres tudi slučaj tistih železničarjev, ki sicer še niso bili člani, vendar pod pogojem, da je šlo za Slovenca in da je pristopil vsaj takrat, ko se je obrnil na društvo. Mnogo interesa je imela organizacija na tem, da bi se razširila v delavnici in kurilnici južne železnice, kjer je bila masa slovenskega življa še nezavedna in v rokah internacionala. Radi tega je prevzel agilni predsednik Kejžar n. pr. sledečo kočljivo nalogo.

Neki kotlar Bende iz delavnice je umrl na posledicah neke notranje bolezni, ki si jo je bil nakopal v izvrševanju svoje službe. Vdova se je bila obrnila na socialistično organizacijo, da bi ji izposlovala nezgodno rento, ker se je bil njen mož ponesrečil v službi. Socialisti so to odklonili, češ da se ne morejo za ta slučaj zavzeti, ker so že imeli slične slučaje, pa niso uspeli s svojimi zahtevami in intervencijami, pa se tudi v principu ne morejo zavzeti za njo, ker umrla ni bil član njihove organizacije. Vdova Bende se je obrnila na Zvezo jugoslovanskih železničarjev in ker je bila družina zavedno slovenska, je organizacija izjemoma pristala na intervencijo. Predsednik Kejžar je s pomočjo rajnega dr. Rozine po ekshumaciji trupla rajnega Bendeta dosegel, da se je vdovi priznala nezgodna renta in tudi za ves čas izplačala.

Doseženi uspeh je vplival kot električni tok na še nezavedne slovenske železničarje. Bil pa je to tudi mrzel curek na glavo socialno demokratičnih voditeljev. Članstvo se je izdatno pomnožilo in je šlo leta 1911 že 150 železničarjev,

kar je bilo za začetek in takratne razmere zadovoljivo število.

Društveni člani so se udeleževali tudi v drugih nacionalnih kulturnih društvih. Tako pri Sokolu, v pevskih in dramatičnih odsekih slovenske čitalnice, Bralno in pevsko društvo je dalo zvezi jugoslovanskih železničarjev na razpolago tamburaške instrumente in so si že leta 1911 ustanovili tamburaški odsek.

Organizacija je delala v opisanem pravcu naprej. Jeseni leta 1912 je bilo med člani zveze že toliko za petje zmognih in voljnih oseb, da se je pod vodstvom tovariša Jarha osnoval pevski odsek, ki si je določil nalogo, da vežba v prvi vrsti narodne pesmi in s tem poglobi nacionalno čustvovanje. Pritegnili pa so se radi taktičnih razlogov tudi takšni železničarji, ki niso bili še člani organizacije, ki pa so bili rodom Slovenci in ki so v svoji materinščini tudi govorili. Naše stališče je bilo ako bode pel slovensko narodno pesem, ki jo je mogoče zgoče že pel kot otrok ali pa jo slišal peti v rodni vasi, se mu bode sigurno omehčal spomin in porajal čut, da je sin slovenske matere in da spada v slovensko društvo. Ker je manjkalo tenoristov sta pomagala pri pevskem zboru tudi neželezničarja vojaški narednik g. Gnilišek, sedaj vinski trgovec v Mariboru, in dijak Živko Avgust, sedaj uradnik državnih železnic v Mariboru. Taktika je bila pravilna; taki pevci so čez mesece pristopili tudi kot člani k strokovni organizaciji. Člani so videli, da delajo predsednik, tajnik, pevovodja in sploh vsak funkcionar, nesebično, brezplačno in le iz strokovnega in nacionalnega idealizma. Društvo je imelo tudi radi tega svojo močno privlačnost.